

Miehen edusmiehyys.

1908

Niinkuin luonnollista on, ovat naisedustajamme jättäneet waltiopäiwille useita anomusehdotuksia, jotka läheisesti koskewat meitä naisia. Näistä on miehen edusmiehyyden poistaminen tärkeimpiä. Se onkin vuosikymmeniä ollut yksi niitä vaatimuksia, joita naiset kaikissa maissa ovat innolla ajaneet.

Tämän vaatimuksen wastustajat pitävät miehen edusmiehyyttä awioliittojärjestelmän kulmakivenä, jonka poistaminen järkyttäisi awioliiton perustuksia ja olisi Zumalan pilkkamista, Hänen säädöstensä halweksumista. Asian puoltajat waativat sen poistamista juuri sen tähden, että he tahtowat pysyttää awioliittoa terween yhteiskuntaelämän perustuksena ja ajallisen onnellisuuden luojana.

Edelliseen ryhmään kuuluwat useimmat papit, monet lakimiehet, piintyneimmät wanhoilliset miesten ja naisten joukossa sekä ne naimisissa olewat naiset, jotka itsekkäinä, muista wälittämättä, nauttiwat omasta onnestaan, kun kohtalo on suonut heille

miehen, joka ei edusmiehoikeuttaan häntä. Sälkimäiseen ryhmään kuuluvat vapaamieliset miehet ja naiset, joita terve järki johtaa, jotka eivät välitä lainoppineiden ongelmista, vaan vaativat että lainsäädännön tulee seurata ihmiskunnan kehitystä ja muotojen muuttua kehityksen kanssa, niin että laki todellakin on vallitsevan oikeudentunnon tulkitsija. Siihen kuuluvat ajattelevat henkilöt, niin varsinaisen kansan kuin sivistyneitten kesken, ne jotka avoimin silmin seuraavat elämää. On tosin vielä kolmasakin ryhmä, välinpitämättömät, koska he hylkäävät laillisen avioliiton ja puolustavat vapaa- rakkautta.

Mitä miehen edusmiehyys oikeastaan on, sitä ei moni pysty peripohjin selvittämään. Useimmat ihmiset kuitentkin vaistomaisesti aavistavat, että siihen sisältyy tuo vanha käsky: „vaimot olkoot miehillensä alamaiset“ ja että siihen kuuluu myöskin: „mies on vaimon pää“ y. m. Harvat, niinkuin Janoin, tietävät, että edusmiehyys oikeudellisessa suhteessa merkitsee, että mies kaikissa siviili-asioissa esiintyy vaimon edustajana ja ettei vaimolla ole oikeutta kantaa ja vastata puolestaan eikä ilman miehen suostumusta tehdä sopimuksia, jotka koskevat yhteistä peijää. Mutta jos vaimo on tehnyt rikoksen, silloin täytyy hänen vastata omasta puolestaan. Edusmiehyys on alusta asti tarkoittanut, että se henkilö, joka on edusmiehyden alainen, on vajavaltainen. Niin kaupan kuin naisen koko ikänsä oli vajavaltainen, oli tietysti itsestään selvää, että vaimokin oli

wajawaltainen. Niin käsitti tämän asian esim. Skoonen ja Blekingin hovioikeus, Ruotsissa, jonka lausuntoa 1830-luvulla waadittiin, kun oli nostettu kysymys naimattoman naisen täysiwaltaiseksi julistamisesta 25 vuoden ikäisenä. Tässä mainitun hovioikeuden epäwässä lausunnossa sanotaan m. m.: „Naimisiin mennessään nainen wapautuu olewan järjestyksen mukaan wanhempainsa holhouksesta, joutuakseen miehensä holhouksen alaiseksi. Tämä ei tunnu hänestä waikealta; siihen ei waadita olewan aseman uhraamista, ellei hän sitä ennen ole oikeudellisesti täysiwaltainen ja sittemmin mennessään awioliittoon jälleen joutuu wajawaltaiseen tilaan.“

Sen jälkeen kun naimaton nainen 21 vuoden ikäisenä tulee täysiwaltaiseksi, ovat herrat lainoppineet, päättäneen selwittämästä sitä epäjohdonmukaisuutta, että 21-wuotias tyttö saa itse wastata sekä itsestään että omaisuudestaan, mutta waimo koko ikänsä on holhoojawallan alainen, alkaneet tulkita lafia niin, „että nainen tulee täysiwaltaiseksi jouduttuaan awioliittoon, waikka täysiwaltaisuutta rajoittaa miehen edusmiehyys“. Ja osottaakseen, että tämä wäite pitää paikkansa he huomattawat, että 18-wuotias leski on täysiwaltainen. Mutta eihän käytännöllisessä elämässä oikeus, jota ei woi käyttää, ole mitään oikeus. Eihän leski, joka on mennyt uusiin naimisiin, saa olla ensimmäisessä awioliitossa syntyneitten lastensa holhooja. Miehen edusmiehyys on riistänyt häneltä tämän oikeuden. Siksi on wäite, että naitu nainen on täysiwaltainen, waan tyhjä

werufe, keffitty tekemään kshymyksen miehen ja waimon kestinäisistä oikeuksista ja omistussuhhteista yhä nimenmutkaisemmaksi, yhä vaikeammaksi käfittää.

Paitfi sitä, että miehen edusmieswalta tekee waimon wajawaltaiseksi käytännölliseen elämään nähden, on kshymyksellä myöskin eetillinen puolenfa, joka on ainakin yhtä tärkeä, ellei wieläkin tärkeämpi, kuin oikeudellinen puoli. Niin kauan kuin määräys edusmiehyhdestä on woimassa, on myöskin wallalla se mielipide, että waimon persoona, hänen ruumiinsa, melkeinpä henkensäkin, on miehen omaisuutta. Se mielipide on kulkenut perintönä sukupolwesta sukupolween ja on niin yleinen, että sitä tapaa yksinpä siwistyneisfäkin miehissä. Usein on silläkin awiomiehellä, joka ei edusmieswaltaansa käytä, se tunne, että tämä on hänen oikeutensa. Hän ei käytä oikeuttaan, ei fikfi että se on hänen siweellinen welwollisuutensa olla sitä käyttämättä, waan — koska hän on niin erinomaisen hywä ja hienotuntoinen waimolleen. Saloimmat, hienotuntoisimmat miehet tuskin awistawatkaan kuinka äärettömän suuri merkitys waimon oikeudettomalla asemalla on warsinaisen kansan keskuudessa. Se arwelewat, ettei tuo wanha dogmi: „waimon tulee olla miehelleen alamainen“, merkitse enempää kuin muutkaan wanhentuneet dogmit, koskeiwät he itse sille arwoanna.

Osoitteeksi millaisia mielipiteitä tapaa, tahdon kertoa kohtauksesta eräässä esitelmätilaisuudessa, jossa naisasiaa koskewassa esitelmässä koskettelin miehen edusmieswaltaa. Esi-

telmän loputtua nousi eräs kuulijoi-
 ta, kansakoulunopettaja, vastusta-
 maan selitystäni raamatun sanoihin:
 „mies on vaimon pää“. Olin näet
 selittänyt, etteivät nämä sanat mer-
 fitse sitä, että mies saa waatia wai-
 moltaan mitä tahansa ja vaimon tu-
 lee totella, sillä apostoli oli lisännyt:
 „niinkuin Kristus on seurakunnan
 pää“, osottaakseen, että Wapahtajam-
 me uhrantuvan rakkautensa kautta
 tuli seurakunnan pääksi. Samoin
 voittaa mieskin rakkaudella waimon-
 ja luottamuksen. Kansakoulunopetta-
 jan mielestä soti selitykseni sekä woi-
 massa olemaa laia että raamatun opi-
 pia vastaan. Eihän tämän selityksen
 mukaan mies saisi wihastua wai-
 moonsa eikä myöskään kurittaa hän-
 tä, jos waimo miestään pilkkaisi, ja
 kuitenkin olivat sekä wihastuminen
 että kurittaminen luwattomia, koska
 Kristuskin ruoskalla ajoi ulos kau-
 pustelijat temppelistä, kun nämä
 pilkkasivat Jumalaa. Kun wäitin,
 että lienee hieman eroa Kristuksen ja
 miehen välillä, Kristuksen wihan ja
 miehen wihan välillä, wastasi opet-
 taja mahtipontisesti: „Kristus on
 miehen jumala ja mies on waimon
 jumala, eikä miehen edusmieswaltaa
 ole laissa säädetty siksi, että mies suo-
 jeleisi waimoan, waan on se sen täh-
 den tarpeellinen, ettei waimo anas-
 taisi itselleen sellaista waltaa, että
 miehen täytyisi häntä totella“. Woi-
 daan sanoa, että ihminen, joka näin
 puhuu on järjetön, mutta ei ole
 kauan siitä kuin kuulin erään papin
 lopettawan wihkimäpuheensa, jossa
 waimon alistumista ja kuuliaisuutta
 sekä nuorelle morsiamelle että hääwie-
 raitten mieliin teroitettiin, seura-

willa paljon puhuvilla sanoilla: „waimon tulee miestään peljätä“. Niman liioittelua ovat lukemattomat kansanmiehet, ehkä monet sivistyneetkin, samaa mieltä kuin tämä opettaja tai pappi; ovatpa valmiit vastaamaan waimoilleen niinkuin eräs mies, jonka waimo pyysi ja rufoili, että mies jäästäisi häntä, kunnes hän hiukan toipuisi lapsivuoteestaan: „ettö muista, että waimon tulee olla miehelleen alamainen“. Se käsityskanta, että waimon tässäkin suhteessa aina tulee noudattaa miehensä mielihaluja, waikkei hänen oma mielentilonsa, terveytensä ja ruumiinvoimansa eikä lasten ennestään suuri lukumäärä sitä sallisi, woi tuottaa waimolle sanattomia kärsimyksiä. Ne katkerat kyyneleet, jotka tämän asian tähden wuodattaan, ne tawallisesti maailmalta salataan; mutta lukemattomat loppuunkulutetut waimot ovat todistuksena siitä, mihin kohtuuttomuus waa-timuksissa, tässä miehen ja waimon läheisimmässä suhteessa, wie. Wai-keneminen onkin ainoa keino, että waimo woi säilyttää itsekunnioitusta maailman filmissä.

Luopua oikeudestaan hallita naisen persoonaa avioliitossa, olisi monen miehen mielestä samaa kuin luopua siitä hywityksestä, jota mies waa-tii, kun hän suostuu avioliiton siteisiin. Jos mies siis antaa kahlita itsensä, tulee waimon olla kaffin wer-roin kahlittu; hänen täytyy tulla oikeudellisessa suhteessa wajakaltaiseksi ja kadottaa oikeutensa omaan persoonaansa ja ruumiiseensa.

Ainoa keino saada wähibitten yleisestä mielipiteestä poistetuksi tuo

hyljättävä katjantokanta, että waimo awioliitosja on miehen mielivallan alainen, ainoa keino saada awioliitto fiksi, mitä sen tulee olla: kahden jamanarwoisen henkilön liitoksi, jossa molemminpuolinen, rakauden ohjaama alistuminen toisen tahdon alle wallitjee, ainoa keino saada oikeus awioliitosja wallitjemaan on miehen edusmiehyhyden poistaminen.

Tämä vaatimus ei ole taistelua tuulimyllyjä vastaan. Ei ole ainoastaan kysymys siitä „missä kaappi on seisowa“, niinkuin eräs lakimies äskettäin julkisesti sanoi; waan tässä on kysymys siitä perustuksesta, jolle awioliitto on rakennettava. Niin kauan kuin awioliitto jäilytetään alifuperäisellä, naisen epäwapaalla, häntä alentawalla perustuksella, niin kauan me tuemme wanhaa, lahonnut-ta rakennusta, joka milloin tahansa woi luhistua.

Wäitetänään, niinkuin usein ennenkin on wäitetty, ettei lakimääräysten kautta woida poistaa epäkohtia elämästä, erittäinkin awioliitosta, joka enji sijassa on siweellinen yhdistys. Waikka waimo olisikin täysiwaltainen, ja wapaa miehen edusmieswallasta sekä itse hallitsiji omaa persoonaansa, ei siitä olisi hyöthä, jos mies on tunnoton ja raaka. Samoin wäitetään, ettei waimon omistusoikeudesta olisi apua, jos mies on tyly ja omawaltainen. Keinolla tai toisella mies houkuttelisi itselleen waimon yksityisomaisuuden ja waimo „kotirauhan tähden“ taipuisi. Tässä wäitteessä on osakki perää, mutta wain osakki. Nähtäntö osoittaa, ettei mies mielellään käytä wäkimaltaa,

kun hänellä ei siihen ole laillista oikeutta. Ellei miehen edusmiesvallan poistaminen suojelijakaan vaimoa täydellisesti miehen omavaltaisuutta vastaan, tulisi kuitenkin vaimon asema avioliitossa vähitellen aivan toisenlaiseksi. Jos mies käyttäisi väkivaltaa, niin olisi tämä w ä k i w a l t a a, eikä niinkuin nyt teko, jota mies harjoittaa varmasti wakuutettuna, että hänellä myöskin on siihen sitveellinen oikeus.

Niiden anomusten takana, jotka naisedustajamme ovat waltiopäiville jättäneet ja jotka tarkoittawat vaimon aseman parantamista, seisowat waltewentuneiden naisten sankat parwet. Se eiwät tahdo avioliittoa järkyttää, waan päinwastoin lujittaa. Se tietäwät, useat omasta kokemuksesta, että juuri avioliitossa nainen täydellisimmän onnellisuuden löytää, rohkenewatpa vielä sanoa, että yhdenvertaisuuden perusteelle rakennetussa avioliitossa myöskin mies suurimman onnen saawuttaa. Se owat wakuutettuja siitä, että onnellinen perhe on terween yhbeiskuntaelämän paras tuki. Suuri siksi he toiwowat, että avioliittojärjestelmästä poistetaan ne epäkohdat, jotka tekwät avioliiton lufemattomille, heidän ei yhtä onnellisille kanssajisarilleen, elämän suurimmaffi suruffi.

Filma Sainari.

Helsingissä, 1908.

Suomal. Kirjall. Seuran Kirjap. O.-h.